

Boeven vangen met slimme burgers

Met **burgeropsporing** is meer mogelijk dan wordt gedacht, blijkt uit een eerder dit jaar gehouden FASTNL Hackathon. Deskundigen van binnen en buiten de politie beten zich vast in 85 zaken met voortvluchtige veroordeelden.

Op 21 januari 2020 vond op de militaire kazerne in Wezep de FASTNL Hackathon plaats. Het doel was het opsporen van voortvluchtige criminelen. Er werd specifiek gezocht naar personen die onherroepelijk veroordeeld zijn en minimaal driehonderd dagen celstraf moeten voldoen, maar nog niet zijn aangehouden. De 86 deskundigen op het gebied van Open Source Intelligence (OSINT) van binnen en buiten de politie beten zich tijdens deze hackathon vast in 85 zaken die door het Fugitive Active Search Team Nederland (FASTNL) van de Dienst Landelijke Recherche (DLR) werden aangeleverd.

1 Innovatief

De hackathon is een van de innovatieve ideeën uit de koker van de beweging BlueM binnen de politie. Geïnspireerd door de documentaire 'Truth in a post-truth world' organiseerden zij begin 2019 een Osint-challenge en een masterclass met Bellingcat-oprichter Eliot Higgins. Het succes van deze challenge en het

BlueM-motto 'DURFTEDOEN, DURFTEFALEN' leidden een halfjaar later tot de Coldcase Hackathon, waarbij honderd Osint-experts van binnen en buiten de politie aan de slag gingen met coldcases, vermissingen en voortvluchtigen. Vooral het opsporen van voortvluchtigen bleek zich te lenen voor publiek-private samenwerking. Het succes van de dag leidde direct tot een volgende hackathon, nu volledig gericht op FASTNL-zaken.

2 Cocreatie

Traditioneel wordt binnen de politie gebruik gemaakt van burgerparticipatie: burgers helpen de politie door bijvoorbeeld het geven van informatie. De laatste jaren is er ook een beweging naar politieparticipatie zichtbaar, waarbij de politie burgers ondersteunt bij het organiseren van hun eigen veiligheid. De hackathon gaat nog een stap verder en kan worden gezien als de ultieme vorm van samenwerking, namelijk cocreatie. Burgers en publiek-private partijen werken gelijkwaardig samen bij het opsporen van

voortvluchtigen. Voor de politie creëert deze samenwerking kansen voor de toekomst: naast extra capaciteit bieden deze partijen kennis, expertise en ervaring die de politie niet altijd zelf tot haar beschikking heeft.

3 Open bronnen-onderzoek

Het werkzame mechanisme van de hackathon is Osint, oftewel open source intelligence. De kracht van Osint komt voort uit een samenleving die volop in beweging is. Technologische ontwikkelingen maken dat mensen sterker dan ooit (digitaal) met elkaar verbonden zijn. Via internet hebben ze toegang tot grote hoeveelheden informatie, tools en vaardigheden. Tegelijkertijd laten mensen ook steeds meer sporen achter in de digitale wereld, bijvoorbeeld via sociale media of apps zoals Strava. Open bronnen-onderzoek is een waardevolle aanvulling op traditionele opsporingsmethoden en kan veelal door burgers zonder bijzondere opsporingsbevoegdheid worden uitgevoerd.

4

Privacy

Het voornaamste obstakel om als politie met burgers en publiek-private partijen samen te kunnen werken heeft betrekking op de privacyregelgeving. Om het delen van gegevens juridisch mogelijk én WPG-proof te maken, werd door de dienstleiding van de DLR onder een aantal strikte voorwaarden, waaronder een ondertekende geheimhoudingsverklaring, autorisatie verleend om ten behoeve de hackathon informatie te delen. Op dit moment wordt door BlueM, FASTNL, het OM en de Gege-

vensautoriteit gewerkt aan een leidraad gegevensvertrekking ten behoeve van burgerparticipatie en publiek-private samenwerking in de opsporing.

5

Opbrengsten

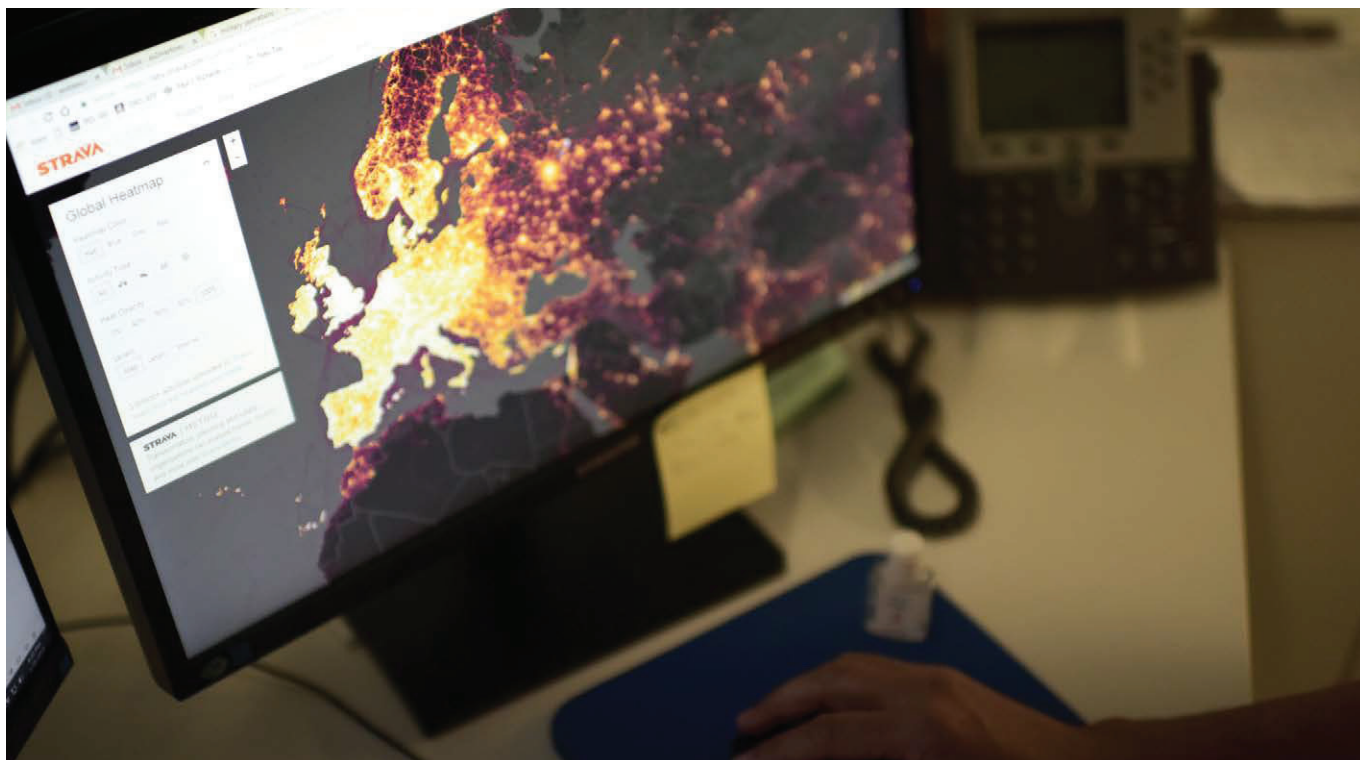
Om 20.00 uur 's avonds werd een voorlopige balans opgemaakt. Een inventarisatie onder de acht gelegenheidsteams leverde de volgende resultaten op:

- 6 traceringen van personen op *landniveau*,
- 12 traceringen van personen op *plaatsniveau*,

Open bronnen- onderzoek

Van een aantal foto's konden deelnemers de geolocatie achterhalen met open bronnen als Google Maps.

- 15 tracteringen van personen op adresniveau,
- 2 personen bleken in het buitenland te zijn gedetineerd, en
- 1 persoon bleek in het buitenland te zijn overleden.

De hackathon illustreert de kracht van zowel Osint-onderzoek als publiek-private samenwerking. Om 17.14 uur was de eerste aanhouding een feit. In de dagen daarna volgden als direct gevolg van de

hackathon nog eens 10 aanhoudingen. In de overige onderzochte zaken heeft de hackathon geleid tot een verbeterde informatiepositie. Door het vervolgens inzetten van opsporingsmiddelen konden nog enkele aanhoudingen worden verricht. De verwachting is dat er in de loop van het jaar meer aanhoudingen zullen volgen.

6

Nieuwe kennis ontsluiten

Het effect van de hackathon reikt verder dan de resultaten van de individuele opsporingsonderzoeken. Uit de evaluatie blijkt dat de grootste waarde vbestond uit de gelegenheid voor deelnemers om kennis te delen, te leren van elkaars werkwijzen en om te netwerken. De hackathon kan worden gezien als werkwijze om nieuwe kennis en contacten voor de politie te ontsluiten, (gelegenheids) coalities te vormen en verbonden te zijn bij actuele, voor de opsporing relevante, maatschappelijke ontwikkelingen. •

Jerôme Lam (wetenschappelijk onderzoeker, Politieacademie), Nicolien Kop (lector Criminaliteitsbeheersing en Recherchekunde), Arnoud de Bruin (BlueM, aanjager aanpak cyber (enabled) crime, Eenheid Amsterdam), Stef de Jonge (teamleider FASTNL, Landelijke Eenheid).

Altijd bij oma beginnen

Criminelen zijn meestal voorzichtig op internet. Over de gezochte persoon zelf is daarom zelden iets op naam te vinden. De directe omgeving daarentegen is vaak minder alert. Het loont dan ook om het netwerk rondom de persoon in kaart brengen: vader, moeder, partner, kinderen en medeverdachten. Een gouden regel binnen Osint: oma's plaatsen altijd foto's van hun kleinkinderen.

Zo was er een oma die onder haar eigen naam een Facebook-account had. Hierop had zij nietsvermoedend enkele foto's van haar kleinkinderen geplaatst. Deze leidden naar de social media-accounts van de kleinkinderen. Op een aantal Instagram-posts van de kleinzoon was een opvallende dure auto te zien. Het uitvergroten van een van deze foto's toonde een persoon die voldeed aan het signalement van de gezochte persoon.

Een aantal foto's konden onderzoekers vervolgens 'geolocaten' met behulp van open bronnen zoals Google Maps. Deze plekken werden gematcht met locaties van bedrijven en horecagelegenheden die op social media geliket werden door het netwerk van de gezochte persoon. Hierdoor werd een waarschijnlijke verblijfplaats gevonden in het buitenland. Op satellietbeelden was op de parkeerplaats niet alleen de vermoedelijke auto te zien, zelfs de bandensporen waren zichtbaar.